

SZILÁGY-SOMLYÓ.

T Á R S A D A L M I H E T I L A P

és

A SZILÁGY-SOMLYÓ-VIDÉKI GAZDASÁGI-EGYLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Nagy László.

Segéd-szerkesztő:

Hutinka Sándor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Sz.-Somlyón, az ev. ref. papi háznál, hova a lap anyagi és szellemi részét illető küldemények is czimzendők.

Hirdetések jutányos árban. Bélyegdíj 30 kr.

Vallás és társadalom.

II.

(G—s.) Ki a hibás?

Csak egy ut a vallás utja vezet a fenyegető problémák megoldásához a modern élet utvesztőjében. És épen ettől fordul el az újkor gyermeke. Keresi mindenütt boldogságát, csak ott nem, a hol megtalálhatja. A vallás előtte vagy eszeveszett rajongók elmeszüleménye, vagy egy szédelgő kaszt önző találmanya. A felsőbb osztály élvezetei gyönyörébe fuladva nem gondol vele; a középrend felületes tanulmányaira támaszkodva s divatból, hitetlen; az alsó rétegek még hisznek bután, gondolkodás nélkül, mert náluk a lélek erejét előli az emberítő folyadék és sorvasztó apathiájában nem tud hitéből vigaszt szerezni magának.

Az öngyilkosságok száma, elbetegesült lelki állapotok következménye, aggasztólag szaporodik; a tébolydák zárkái telvék a mesterségesen megrontott idegzet, káros, elérhetlen vágyak áldozataival. S míg a testet fenyegető betegségek ellen ezerszámra fedezi fel mentő szereit a tudomány: a lélek bajai ellen nem birunk gyógybalzsamot. A segélyre törekvő irányzatok számtalanok s eredményt még sem tudnak felmutatni. A khaoszból hol emelkedik ki egy csillanó fény, hogy rámutasson a baj kutfejére? A társadalom beteg, gyógyulást keres, de nem találja. Mi az oka? Ki a hibás?

Maga a társadalom.

Előtte áll az arkhimedesi pont, a vallás, melyen megállva kizökkentetheti mocsárba hívó útjából a korhadt szekeret, de a pontot nem ismeri fel s ha mutatják: gunyakacaj reá a felelet. És a gunyért épen oly felelősek magok

a vallás szolgálai is, mint a társadalom. Lássuk hogyan?

A tudományok, a bölcselet újra ébredésével porba omlott a tekintély, hagyomány épülete. A kérdések, melyeket az előtt érinteni szentségtörés volt, előtérbe tolakodtak. Az emberiség boldogulásának épületét ismét fel kellett emelni, de az építésben még nem elég járta kezek a törmelékből a jót is a rosszak közé dobák. A rombolás mind merészebb lön. S kétség, félelem s káröröm hangjai között terjed el a világon, hogy az épület hasznavehetetlen, végkép, örökre. Megtámadták a vallás jogosultságát s a kislelkűek tábora, kik abban önző céljaik akadályát látták, naponta szaporodott. Tehát vége volna? Nem, soha sem! A rombolás csak segítség volt az újraépítéshez. A tudomány segélyével salakjaitól megtisztulva, erősebben áll, mint valaha. Az idő halad, az eszmék tisztulnak, minden tudomány tökéletesedik. Metafizikai eszmék helyett a vallás egy mindent átható életelvvé lön. Évszázakra megállapított hideg, merev hitczikkek helyébe az egyén meleg, élő hite lépett. Dogmák uralma helyett a lelkiismeret szabadsága. De kik tudnak erről? A papok. A papok, kik a templom falai között hangoztatják az örök igéket mind alkalmas, mind alkalmatlan időben. Kik fanktiojukat hiven elvégzik, lobogtatják az evanglium szövétnékét, hallatják a felemelő, buzdító szöveget a szent ügyhez méltó szenvedélylyel, kitartással s biztató hangjaik szárnyalnak az örök boldogság sferái felé.

És még sincs sikere!

Nincs, mert a templomon kívül a társadalmi életben hidegen nézzük, mint hóditanak tért örült aggyelők fel-felcsillanó képzei. Nem igyekezzünk, hol a részletezésre alkalmasabb tér van, társadalmi uton is felmutatni az igaz-

ságot. Az ellenség pedig e téren működik s mi átengedjük ezt neki. A materializmus ponyva irodalma beférkőzik mindenhová s ügyes szöfizmával megmérgezi a gyöngye lelkeket. S mi mitsem teszünk. Nincs irodalmunk, mely merész kézzel felvegye a fegyvert. Iskoláinkban a vallásos tankönyvek rég letűnt századok sötét hitnézeteit hirdetik. Nem tudjuk e dicső problémákat napi rendbe erőszakolni, mi érdekeljen mindeneket. Legjobb erőinket, kik segíthetnének, elfoglalja az ezer águ administráció. A többség a megélhetés gondjaival küzd. A theologiai tanárok, kik leginkább irhatnának laikusok számára való műveket, hírnevök bábérjain pihennek.

S csoda-e, ha a ki látja az ügyes támadásokat, bámulja merész szöfizmáit, utána zugja a pereátot? Csoda-e ha a társadalom annyi terein csalódással találkozva, onnan is, hol csakugyan feltalálná ideálját, hidegen, megvetéssel fordul el? Nem mutatjuk meg neki, mily dicső az, mit megvet s csodálkozunk skepticizmusán.

Hol van a segedelem?

Ott van az iskolában, mely legyen a megtisztult vallás-tudomány, elemeinek templo-ma; ott van a templomban, hol hangozzék az ige eredeti tisztaságában, mint tanította az istenember; a közéletben, hol irodalom, népkönyvtárak, felolvasások által igyekez-zük közérdekűvé tenni azon eszméket, melyek hajdan, bár korántsem ily dicső tisztaságban, uralták a világot. Ott van a társadalom minden kérdésében, a tudás és hit dilemmájában, melyek végelemzésben egyek, az élet ezer nyilvánulásaiban, hol mindenütt feltűntetendő a a társadalmat meggyógyító erő, az ellentétek kiegyenlítője, az ember végső jellege a szeretet. Itt van a mit kerestek, itt van az idv!

Hogy nincs boldog családi életünk, köztudomásu kezd lenni. Önt rajként környezik az imádók, s ön elragadólag szeszélyesen bánik velök. És én félek, hogy a világ, a mely eddig csak kacszérnak ismerte, nemsokára könnyelműnek fogja tartani.

Malvina elfehérült arczzal tekintett férjére. Az hidegen folytatá tovább:

— Még mást is akarok mondani. Anyagi viszonyaink meglehetősen rosszak. Én szívesen teljesítem önnek minden kívánságát, de ön soha nem számított. Ez az életmód előbb-utóbb romlásba vezet. Ennélfogva kénytelen vagyok önt felkérni, vonuljunk néhány óra falusi birtokomra. Meg kell szüntetnünk a városi fényes háztartást.

Malvina hosszan tekintett férjére, azokkal az átható, mély tűző szemekkel. Eszébe jutott e pillanatban, hogy milyen jó volna elmenni messze, messze, a természet vigasztaló magányába, elszakadni a megszokott körtől, — ott talán lelke megszabadulna gyötrelmeitől s egy hü, erős férfiszív szívélyes, bizalmas közellétében meggyógyulnának a szénvedély sebei . . . De látta, hogy e szív nincs férje birtokában; a hideg, szeretetlen modor, a melylyel Fénylaky előadta súlyos szavait, kiüzte lelkéből a meg-lágyulás gondolatát. Hiába, a bizalmat, rokonszen-vet nem lehet erőszakolni. Fénylaky folytatá:

— De a vidékre vonulásunk még nem segít ki bennünket. Jelentékeny összeg gyors kifizetéséről van szó. Bocsánat, hogy ily üzletszerű ügyekkel untatom, — de rövid leszek. Kedves atyja egy idő óta nagyon szűkre szabta irántunk való áldozat-készségét. Ugyis ön atyjának egyetlen örököse, és így nincsen óhajtasomban semmi méltánytalanság.

Malvina szemeiben izgatott harag szikrái gyul-lak ki.

TÁRCZA.

Adorjánka halálára.

Van-e ir a kinos fájdalomra?
Van-e viszhang a szülők jajára?
Nincs balzsama széles Indiának,
Nincs határa szülők fájdalmának.

Hogy gagyogott az a kedves gyermek,
Minden szava bölcs e kis embernek.
És most néma! Elhallgatott ajka!
Kis koporsó, — sok koszoru rajta.

Sok koszoru, illatos virágok . . .
Picziny szíve mindég erre vágyott.
Beteljesült! — Virágillat árba,
Szált el lelke az ég magasára.

Vigyétek el, — nem látjátok többé,
Csak emléke marad meg örökké.
Kis ruhája, játékszere otthon,
Fájó emlék! — A kicsi sirhanton.

Többé nem itt, de a magas égben,
Mosolyog le rátok olyan szépen, —
Ne sirjatok drága szülők érte,
Gazdagabb lett a menyország véle!

J. O.

MALVINA.

— Elbeszélés. —

Irta: Bihari Kálmán.

(Folytatás.)

Egy délután Malvin magánszobájában egyedül volt, gondolataival foglalkozva, midőn férje meglátogatta. Udvarias csókot nyomott neje szép kezére, a mit Malvina közönyös fejbólintással fogadott.

— Hogy érzi magát, kedvesem? Kissé halványnak látom.

— Köszönöm, nincs semmi bajom. Valóban, ön igen lekötelez, hogy felőlem tudakozódni szíves.

— Ma ismét rossz hangulatban találok, kedvesem. Egyébiránt én igen tisztielem szeszélyeit. S nem veszem rossz néven, ha mások számára tartja fenn igéző mosolyát, s számomra csak hideg tekintetei vannak.

— Csodálom, hogy most jut eszébe e mosolyokat említeni. Nem tudom, mi az oka? Eddig nem igen birtak becszel ön előtt.

— Hagyjuk a galambcsipéseket, kedves Malvina. Sokkal fontosabb mondani valóim vannak. Lesz szíves kihallgatni?

— Ha akarja uram, szól Malvina hidegen.

— Nem szölok most arról, mily mértékben teljesültek be reményeim együtt töltendő életünkről. Én önnek teljes szabadságot adtam, ön fel is használta ezt, Malvina. Jól van, ön fiatal, hadd örüljön az életnek. De talán megjegyzést tehetnénk e szabadság használatának módjára nézve.

— Uram, ezt nem értem.

— A világ, kedves Malvina, a látszatból itél.

Már maga az, hogy annyi törekvés sikerre nem vezetett, erre utal, a mi még hátra van s bizonyára ennek segélyével lesz még egyszer ünnep a világon. És ez nem ábránd, hanem hit, nem jóltevő álom, hanem fényes valóság. A társadalmi kérdések legégetőbbike, mi mindenkit érdekel: a vallás uralmának kérdése. Ennek alapján lesz a XX. század a második megváltás örömmünnepe. Akkor szárnyat ölt újra a költészet, szent lángtól hevül az ifjuság, meddő részletek helyett egységes igazat ad a tudomány, minimumná léssen defraudáció és öngyikosság s idegkinzó hysteria helyett élet, öröm kering az ereken.

Melyik a jobb? Ítéltetek!

Fővárosi levél.

(Az operaházi botrány.)

Budapest, 1887. február 5.

A tegnapi s mai nap örökké felejthetetlen lesz gróf Keglevich operaházi intendáns s orsz. képviselő előtt.

Már hetek óta, de sőt hónapok óta támadják gróf Keglevichet az óriási túlköltekezéseikért, melyeket daczára az operaházra megszavazott óriási nagy subvenciónak — véghez vitt. A publikum szidja a méregdrága ülohelyeket; az országház a deficitért s a tagok nagyrésze pedig drákói szigoráért, mely igen határos már a durva modortalansággal.

De tegnapelőtt betetézte cselekedeteinek durva építményét egy óriási nagy ügyetlenséggel.

Mint minden adósságba zavarodott ember a háztartásán akarja, ugyszólván a gyomrán megspórolni a filléreket, míg azután külsőleg még mindig cifrálkodik, — úgy tett a nemes gróf is.

Mig százezer frtot költött az „Excelsior“ ballet (az igaz, hogy remek) kiállítására, azalatt eszébe jutott neki, hogy Tisza mamelukjai politikájának (a deficit megszüntetése szempontjából) jelszavuk a kopplás s ő is neki állt s elfegyelmelte titkárát, Józsika Jánost.

Minek neki titkár? Tud ő irni! Ha kell szelmes levelet is. Vagy minek a nagy democrata grófnak uri ember titkár? Neki jó lesz egy olcsó zsidó reporter is.

Szellemileg megkoplaltatja így a titkári hivatalt s testileg a három gyermekkel és feleséggel bíró Józsikát, a titkárt.

S tudják-e mi az a színházi fegyelmi bíróság?

Annak tagjai a színház tagjai, elnöke az intendáns. Szóval a gazda, a munkaadó és a munkás.

Paragrafusai bőveek, mint Socrates köpönyege, átölelnek mindenféle értelmezhetést; tágak és hajlíthatók.

Már most kérdem: ha a gazdának, a szellemi munkást fogadó, zsarnok intendánsnak nem tetszik egy pofa, hogyne találna ő paragrafust esetleges kis mulasztásért az elbocsáthatásra nézve az illető,

— Ugy látom, uram, hogy engem okol pénzbeli zavaraiért. Sőt elég szíves a falura költözés mentő szalmaszálát az én magamviseletével indokolni. Ha én valaha foltot ejtettem volna önnek nevén, ha én ragadnám a bukás felé önt: megköszönném figyelmeztetését, bocsánatát kérném, parancsként teljesíteném minden akaratát. De nincs joga önnek engem semmivel vádolni. A fényűzést illetőleg úgy tudom, hogy nem léptem át az engem megillető részt, — de ha úgy volna is, hát ön uram? . . . Az egész világ ismeri önnek életmódját, kedvteléseit. És ha nem helyes uton haladtam is, volt-e hozzám egy bizalmas, szíves figyelmeztető szava? Ön engem csak fényes ékszerül tekintett, a melylyel a világ előtt tündököljék, — de soha nem tanultam meg öntől, milyen egy boldog nő, egy szerető férfi . . .

— Eh asszonyom, hagyjuk e regénybe való áradozást. Nem mi közénk, hanem egy falusi iskolamester hajlékába valók ezek.

— Igaza van. Önnel ily hangon nem szólhatok. Csak azt akarom kijelenteni, hogy atyám zaklatásába soha nem egyezem bele. Így is többet tett értünk, mint kellett volna. Nem engedem, hogy őt is magával rántsa a bukásba.

— Gondolja meg asszonyom, hogy mivel tartozik nekem és nevemnek!

— Mivel tartozom? . . . Megvetéssel és gyűlölettel, uram. Ön tett boldogtalanná. Soha nem szeretett. Vagyonomért, számításból vett nőül. Egy boldog napom sem volt ön mellett . . . És még ön figyelmeztet, hogy mivel tartozom önnek?

— Ah, tehát nyílt ellenségek vagyunk, asszonyom, csak azt óhajtánám tudni, hogy számos udvarlói közül, melyik az, a ki miatt ily kedélyes érzést táplál irántam. Vagy valami titkos eszmény-

nem tetsző pofatulajdonos ellen? S hogyne akadna 5 oly szolgálélek, akik a gazdának kedvézni akarván, kimondják a kívánt verdicket? S a nem tetsző pofa kidobatik. Így járt már más intendáns alatt más is.

Báró Podmaniczky Frigyes is, az az ősz számár is így cselekedett, bár őt az igazgatója rántotta be ily affairebe. De Podmaniczky Frigyes már 9 éves uralkodás után leszállt nagy kegyesen az intendánsi szék olympusi trónjáról, átadván azokkal a bő paragrafusokkal bővelkedő törvénnyel együtt az intendánsi hatalmat és a sok deficitet utódjának, gróf Keglevichnek.

S ez ellen az ítélet ellen kérem nincs föllebezés. Nincs apelata! Nincs védő! Nincs más, csak a vádló s a bíróság. S ez van a 19. század előkelő színházánál. Holott egy gyártulajdonos a kézimunkásával szemben tartozik respektálni a munkástörvényt. S ez a fegyelmi bíróság szerződést bont. Földönfutóvá tesz becsületes embereket ok nélkül. Mert oly kis tollhibákért, melyeket Józsika elkövetett, csakis azon hasonlattal élhetünk, hogy szunyogból fölfujt elefántokká tétettek.

De térjünk a dologra. Tegnapelőtt volt a fegyelmi tárgyalás. Ámde az ártatlan Józsika János nem adta be a fejét oly könnyen a fegyelmi bizottság guillotinejába, de ártatlan elítéltetése tanuiul meghívott egy pár orsz. képviselőt is. Köztük védőként Komjáthy Béla orsz. képviselőt és ügyvédet.

Én részemről ugyan Komjáthyt, mióta Hay Bärelet védte, nem szeretem, — de hogy teljes botrányozásom fejezem ki a fölött, hogy a Józsika fegyelmi üléséből konstablerekkel vezettette ki gróf Keglevich, mert a színházi bíróságnál nem létezik védő. S így Józsika el is lett bocsátva.

Ma faczér. Három gyermekével nézheti az eget.

De kapott azután erre Keglevich ur egy szép macskamuzsikát. Az egyetemi ifjuság egy része, a melyik mindig az elnyomott érdeket pártolja ifju hévvel, megmacskamuzsikázta az operaház előtt és lakásán is. S mig a nemes gróf páholyában hallgatta (a csak neki olcsó helyen) Sembrich Marcella vendégművész nő trilláit, azalatt egy disharmonicus kíséret csapta meg füleit. Kirohant a foyerbe s ott azután meghallhatta a saját személyének csapott karmuzsikát.

Kihívatas lett másnap. A kiutasított publicum, a pár orsz. képviselő, kik szintén kiűzetek a fegyelmi tárgyalási teremből, — elégtételt kértek, de nem kaptak Keglevichtől. Mert Keglevich kimagyarázta magát, hogy ő nem személyeket sértett meg, de a tárgyalási teremből jogosan küldhetette ki az oda nem való elemeket.

Történt pedig ez az eset épen akkor, midőn operaházi deficit és budget tárgyalása van.

S az országházba ment az ügy folytatása. Legelőbb Győry orsz. képviselő interpellálta Tiszát, hogy ő, mint az ügyvédi kamara tagja, a ki vezettet Komjáthyban a jogászt, az egész jogikart látja megsértve. Azután kiállt a sikra hős Komjáthy. Na ha Keglevich gróf ballet-szelidítő is, de ily ostromot még sosem állott ki. Felsorolta neki

kép? . . . Mert önnek erős hajlama van az ábrándozásra. Valóban óhajtánám azt a rejtélyes ideált ismerni.

— Azt a rejtélyes ideált nem fogja ön megismerni. Ha él lelkemben csakugyan egy ideál, az bizonyára különbözik öntől. Mit titkoljam, úgy is tudja, hogy mi idegenek vagyunk egymástól, én soha sem szerettem önt. Ezerszer megbüntetett hiúság volt az csak, hogy hallgattam mézes szavaira. . .

Malvina nem tudott többé magán uralkodni, a harag, gyűlölet és elkeseredés a végletekig vitték. Arcza lángba borult, keble lázasan emelkedett. Ugy állott Fénylaky előtt indulatának fenségében, mint egy haragvó istennő.

— Igen, igen . . . és a ki miatt megvetem önt, oly végtelen magasságban áll ön felett, hogy ha a világ minden hatalmával, kincselével birna is, mégis csak őt választanám, — csak sirathatom magamat, hogy ön miatt kellett elvesztenem őt. Tudja meg, hogy az ő képét hordom lelkemben örökké, s érte szenvedni is nagyobb boldogságom, mint önnel a világ minden javait osztani meg.

Fénylaky elbámult, nem tudott mit válaszolni a nő lázas szavaira. Ő is lelke mélyéig sértődött. Minden indulat, a mely rideg szívében még megvonnult, felzavartatott. Büszkesége, hiúsága ily megbántást soha nem szenvedett. De mégis, midőn megdöbbenéséből magához tért, mérsékelte magát, csak hangjának reszketése árulta el felindulását.

— Nem tudom, miképen mérlegetsem szavait, asszonyom. Ön most magánkívül van. Ha szavai igazak, tudni fogom kötelességemet — azzal az ideállal szemben is. Ha ön akarja, ám legyen botrány. De mindazokhoz, a miket elmondtam, ragaszkodom. Most magára hagyom, mig magához tér.

Komjáthy a bűneit, melyeket elkövetett s melyeket még elkövetni fog, úgy, hogy ha ő megizzasztotta a fegyelmi tárgyaláson Józsikát, úgy most megizzadhatott maga is. Még azon coullissatitkokat is elfecsegte Komjáthy, a melyeken elpirul még a roué is, ha házasság és tanuk előtt beszélnek róla.

Bemutatta Keglevich grófot, mint öltöztetőnét, a ki befűzi az énekesnőket, — s sprarol a puderben.

Bemutatta mint gondos garde-desdame-ot. A ki a balletdámákat gardirozza. Bált rendez s hogy nehogy unják magukat, mindegyik kis ballerínának egy lovagot is hív. — 8-kor vacsorálunk s 10-kor aludni megyünk. Így szólt a meghívó.

Bemutatja, hogy az opera színház zsidó tagjai nagy fizetésekkel hogy üzérkednek. Bemutatta, hogy csupa spórolásból hogy huzatja fel az intendáns saját papucsait az énekesnőkkel.

S hogy meg ne hűtsék magukat, az ő promontori cognac gyárából hogyan látja el őket jóféle pálinkával.

De már erre fölugrott gróf Keglevich. Mit, az ő cognacja pálinka?

— Alávaló rágalom! kiáltá. Mint a kilőtt gumilabda akkorát ugrott dühében a kis Komjáthy. Protestált az „alávaló rágalom“ szó ellen s csattanósabb revancheot ígért egy neutralis helyen a grófnak. Zugott az ellenzék.

S Keglevich gróf a zugó, haragvó tömeget lecsendesítette azon egy szóval, hogy ő nem Komjáthyra értette, hanem azon lapokra s pletykavivőkre, a kiktől Komjáthy magát informáltatta.

Ügyes ez a Keglevich gróf. Mikor provokáltak, csinál egy balletszerű pirouettet s egy flankenbewegunggal elsimit mindent.

— Nem önt értettem! Nem önöket! A tömeget vezettettem ki. A tömeget neveztem rágalmazónak, etc.

S az operaházi budget megszavaztatott. Kuglofics az ő cognacjával marad. Józsika megy. — Voilà tout!

A hét elég zajos volt. A kis lányoknak is. Annyi bál s oly tömeges ifjúsággal van a vigadóban s a Hungáriában, hogy az ifjuság nagy részét nappal nem látjuk, mert pihenik a culturbál, a gyógyszerész bál, a piqueniquek fáradsalmait.

Apropos culturbál! Az önök kedves képviselője rendezte a magyar közművelődés javára. Szerzett is hozzá egy pár táncdarabot is. Szokott szeretetreméltósága és ügyességével betorozta a város előkelőségeit, kik a jó cél iránti s az ő személye iránti sympathia tekintetéből is szívesen mentek.

Jól is mulattak. S kiki magában elismerte, hogy bizony báró Bánffy Gyurka nemcsak jó író, jó zenész, de jó tánczos is.

No hogy jó képviselő-e, az a kegyetek kritikája lesz a jövő választáson.

Én részemről őt kiáltanám ki nemcsak képviselőnek, de intendánsnak is, csak ne volna még oly fiatal; mert megennék a komédiások.

Bogdanovich György.

Mulassa ki magát gyermekes képzelődéseivel. Isten önnel!

Malvina egy végtelenül lenéző, leirhatlan tekintetet vetett a távozó Fénylaky után.

Mikor aztán egyedül maradt, a haragvó istennő zokogó, kétségbeesett asszonygyá változott át, — lehajtá fejét asztalára s a fájdalom gátja-vesztett önkívületes állapotában ajkai tördelt hangokon rebegték:

— Véghetetlen irgalmu Isten, a ki a szívekbe látsz s megolvasod a titkos fájdalmaik könyeit, kinek kezében van a büntetés és könyörület, az átok és áldás . . . ha csakugyan bűnös vagyok, bocsáss meg nekem . . . Tekintsd szenvedéseimet, omló könyeimet, szétzuzott szívemet . . . Add vissza lelkem nyugalmát, hogy újra tiszta és jó lehessen . . . Vagy ments meg szenvedéseimtől, engedj meghalhalnom, könyörülő irgalmas Isten . . .

Könyüi, imája megszüntették lázas izgatottságát, a szegény asszony lelke megkönnyebbült. Lassanként csendes, édes, jóltevő ábrándozásba enyészett el fájdalma.

Most már csakugyan nincs mit titkolni többé, nincs miért küzdeni önmaga ellen. Most már elragadta a szenvedély árja, hasztalan tovább a védelem; hadd sodorja most már az áradat magával, akár virágos partra, akár szirtek közé.

Férjéről úgy gondolkozott, mintha már mindennek vége volna közöttük. Nem képzelte, nem is óhajtotta, hogy viszonyuk tovább fennállhasson. Hogy is lehetne az, ily nyilatkozatok után? . . . Jobb is, ha megszakad „a viszony, min Isten átka ül.“

De azután . . . hát azután? . . .

Akkor szabad lesz. Nem lesz többé, a mi Sándortól elválaszsa. Ah, ha Sándor megtudja, hogy

Tiz forintért.

— Igaz történet. —

Savanyu, kétségbeesett maszkok jártak föl s alá a vasárnapi álarczos bálban és remélni sem lehetett, hogy valami jux adja elő magát. Egy jux, a melyen nevetni lehet.

És a mit a jó közönség nem remélt, az megtörtént.

Egy álarczos oda állt a bálbizottság sikerén buzduló kálomisták egyike elé s így szólt hozzá:

— A bál jövedelmét hajlandó volnék tiz forinttal gyarapítani, ha táncolhatnék a feleségeddel.

A megszólított kálomista nagyot nézett és gondolkodott. Jobban mondva: habozott. Mert hát két alternatíva állt előtte.

Vagy visszautasítani az ajánlatot és az egyház kasszájától elvonni — tiz forintot; vagy pedig hazamenni a feleségeért, a ki otthon bizonyára javában aludt.

Vagy jó kálomista lesz, vagy gyöngéd férj.

Hát biz benne a jó kálomista győzött. Fölvette a kabátját, leballagott a lépcsőn, beült egy kocsiba és hazament az asszonyért.

— Asszony, kelj föl. Az egyház 10 forinttal lesz gazdagabb, ha felöltözöl, feljössz a bálba és táncolsz a maszkokkal.

Hogy az álmából ily módon és ily szavakkal fölvert asszonyka mit válaszolt: az nem igen tartozik ide. Elég az hozzá, hogy a kálomista a felesége nélkül kocsizott vissza a bálba, szörnyen röstelkedve, hogy — nem sikerült urnak lenni.

Ekkor már sokan tudták az esetet és nehezen várták a kálomistát, a ki egyedül érkezett vissza.

Egy másik kálomista nem akarta hagyni a dolgot és így szólt az elsőhöz:

— Nem oda Buda. — Menjünk ketten az asszonyért.

És beültek a kocsiba ketten és visszajöttek a kocsin ketten — asszony nélkül.

Az egyház mégis csak elesik attól a tiz forinttól.

Mikor a második ut eredménytelensége is nyilvánvaló lett és csufolni kezdték a kálomistákat, akkor már csakugyan komoly lett a kérdés Ez már az egyház ügye volt. A reputációt kellett helyreállítani.

És elmentek egyszerre — öten. Egy egész deputáció rontott be az asszonykához és előadta, hogy megjelenésétől függ a renomé.

Két kocsin mentek és hárman jöttek.

Hozták az asszonykát, a ki eleinte haragudott, de a ki mégis csak megbékült később.

A maszk meghajtotta magát előtte, táncolt vele egy tourt, és azután a férjnek átadta a tiz forintot, amely összeg egy küldöttség által nagy diadallal vitetett a pénztárba.

Nem vezett el a reputáció és tiz forinttal nagyobb a jövedelem.

Erre a dicsőségre aztán rendelték egy hatalmas vacsorát, huzattak egy csomó jó nótát a Hamza Miskával, és ahány kálomista jelen volt, mind uszott a boldogságban a tiz forintnyi adakozás miatt, a mely — titokban, sugva legyen mondva, — beleszámítva a fiakkerezést, a diadalvacsorát meg muzsikát, — belekerült vagy ötven forintba.

Hanem hát mindegy.

Kell valami okának lenni annak, hogy a kálomistákat — vastagnyakúaknak hívják.

„Szabadság.“

Hogy lett Berti barátomból feleséges ember?

— Humoreszk. —

Irta: *Surányi Gyula.*

Második fejezet.

Mottó: Ásó, kapa sem választ el egymástól.

Tartalom: Egy merész ugrás. — Két menyasszony, ugyanannyi vőlegény. — Ügyes bók. — Az esküvő.

Akár meddig kerülgette vala pedig Berti barátom, — ki közbe legyen mondva engem hívott meg vőfélyné, — az utolsó időkben a veszedelmet, most már nyíra árok mellé szorították, mikép ha ügyes gimnasztikus keresztül ugorhatja ugyan az árkot, de a nyaka is kitörhetik véletlenül; vagy lemegy az árok egyik oldalán, a másikon pedig feljön, akkor pedig kérdés marad, nem kerülnek-e elébe a menyasszonnyal. — Annyi bizonyos, hogy

mióta az após vőlegénykedését megtudta, semmi kedve sem vala hymennek elébb bankó, most már durva rézből kovácsolt lánczait czeplni.

De választania kellett. Előre szaladni az árok miatt nem lehetett, háta megett és mellette még rémesebb ellenségek mutatkoztak, mert ott a hitelezők vigyorogtak felé lobogtatva a lejárt és lejárandó váltókat. — Az árkon túl látszott a bájos menyasszony, kinek szemérmes pillantásai csalogatták, felemelt kezeiben egy-egy tartalmas zacskót rázogatva.

Végre, mint midőn a tapasztalatlan mangalica, az előtte rázogatót sárga színű kukoricza csalfa zörgése által meghódítva rohan a konyhakés alá, úgy rontott keresztül az én Bertim is az előtte látszó akadályokon s szívére szorítván a zacskókkal tartalmasított kezeit, felkiáltott:

— Nem! a világnak minden ármányai sem szakasztanak el tőled, — mert én szeretlek! Te az enyém, én a tiéd; ásó, kapa sem választ el egymástól.

Azonban ne rohanjunk ajtóstól a házba. Lépünk be annak rendje és módja szerint illedelmesen.

A násznép gyülekezik. Berti barátom jegyese, valaminségesen Berti is ugyancsak kicsipték magokat.

— Hogy pászolnak egymáshoz! hallatszik egy müértő asztalos szerény véleménye.

Az após, — egy nagy debreczeni cipó termető czivis, — szinte felvette e nagy nap tisztességére már ugy is mint vőlegény pitykés dolmányát és kint áll, lesvén leendő élete párja s a nro. II-iknak megérkezését.

A türelem rózsát terem. Itt is termett ugyan az öreg ur türelméből valami, de engedelmet kérek, itt kénytelen vagyok a közmondást meghazudtolni, — s így variálni azt, a türelem bogáncs kórót termett.

A társaság helyezkedik. Vőfély collegám a fejét keresi, végre is nem találja meg. — Én bókot mondok egyik nyoszolyó leánynak: „Ah nagysád, mennyire összeillenek a kezében tartott virág királynével.“

Várom jutalmamat, legalább is egy nyájas mosolyt. Akkor látom meg, hogy kezében egy hervadozni kezdő sárga rózsza szemérmeskedik. Futok. Én is segítek keresni a másik vőfély fejét s végre a magamét is elvesztem, de szerencsére megtalálom a — kalapom. A rendtelenség non plus ultra.

A vendégek a ház előtt ácsorgó kocsikra menekülnek. A menyasszonyok keseregnek. — Én két hölgy ruháját letaposom. Irma menyasszonyhoz halok. Karoncipem. Felpakolom egy bukét virággal együtt a részére fenntartott fiakkerba, mellé egyik nyoszolyó asszonyt, szembe velük magamat s most? Indulunk a templomba az esküvőre.

Tehát szemben ültem a menyasszonnyal. Ő szegény azt sem tudta, hogy mit csináljon; sirjon-e vagy kacagjon, utoljára arra a meggyőződésre jutott, hogy jobb lesz sirni. — De még ugy sem találta magát. Hej! nem volt még többet ilyen kritikus állapotban. Én elkezdem a kesergőt vigasztalni, hogy ne sirjon, hiszen még csak most következik a boldogság, hiszen csak férjhez kell egyszer menni, lám még az édes anyja is férjhez ment, ugy lett felesége az édes apjának. De hiába beszéltem neki, nem hitte. Hogy is hitte volna, mikor azt hallotta az ő kedves nénjétől, hogy ha jól akarja a menyasszony szerepet vinni, hát akkor muszáj sirni akár tetszik, akár nem.

(Már pedig a Ziza néni csak jobban tudhatta mint én, a ki még vőlegény se voltam, hogy tudhatnám hát, hogy mit kell tenni egy menyasszonynak, a kit esküvőre visznek.)

Sirt is az istenadta mint a záporosó. Jól tette, könnyen állt nála.

A kocsik gyorsan haladtak a városon keresztül a főtemplom felé. Három ügyes kanyarulattal megmutattuk a város mindenik nagyobb utcájának, hogy hogy mi csakugyan násznép vagyunk, míg végre elértünk a templomhoz, hol végbe kellett menni a dupla esküvőnek.

Ügyes balancierzással lerepülvén a kocsiról, leemeltem s karon csiptem a pityergő menyasszonyt s ugy lebegtünk be Bertivel együtt a templomba. — Utánunk nagy büszkén lépegetett a tél meg az ősz, kegyetlenül affektálva a tavaszt, melyből ugyan nem volt egyéb látható, mint egy pár festett rózsza. Hogy hol? Annak kitalálását a nyájas és nyájtalan szelleműs olvasóra bízom.

A pap teljes ornátusban várt már reánk s előállván a jámbor személyek, — mint ő tisztelendősege nevezé őket, — ugy össze lettek minden-

féle hókusz-pókuszszal boronálva, hogy csakugyan ásó-kapa sem választja el őket egymástól.

És most már vissza! Kettős lagzi vár ránk, hajts kocsis!

(Vége köv.)

Szerkesztői üzenetek.

B. Gy. Budapest. Vette nagyságod? Tegnapelőtt postára tettük. Szíves üdvözet!

V. Gy. Kraszna. A jeles dolgozat napvilágot fog látni; de kérjük az illető szerzőt egy alkalmas cím megjelölésére, mely nélkül az szokatlan jelenség lenne a hírlapirodalomban. Várjuk a választ.

L. J. Vaskóh. A dolgozat sikerült, mint rendesen. Csak egyre kérünk: tárgyat egy közleményre s minél rövidebbre szabad; — ha pedig anyagod terjedelmes, oszd külön álló cikkekre, így felel meg az leginkább lapunk követelményeinek s szerző érdekének is. Üdvölet.

Don Vittore, Zilah. „Ő érte.“ (Sonett.) Az a kegyetlen szívű donna nem érdemli meg, hogy szívét elepessze érte. — Próbáljon más hurokat pengetni!

A közönség köréből.*]

Ad. 5—1887. par. sz.

Virág Lajos városi főjegyző, egyl. volt főparancsnok urnak,

Helyben.

A tüzoltó-egylet parancsnokságára vonatkozólag f. évi január 28-án mondott illemaértő kifejezését, mely Virág Lajos urat legjobban jellemzi, e parancsnokság a leghatározottabban azzal utasítja vissza, hogy mint egyedül illetékest tartson meg magának.

Kelt Sz.-Somlyón, az önk. tüzoltó-egylet parancsnokságának 1887. évi január 31-én tartott parancsnoksági üléséből.

A parancsnokság.

*) Eme nyilatkozat közlésére a helybeli önk. tüzoltó-egylet parancsnoksága által megkerestettünk s miután az egyszerűen visszautasítást foglalt magában, a parancsnokság átiratában érintett ama argumentum alapján, hogy az „mint erkölcsi testület, megsértett reputációjának megvédésére más alkalmasabb módot nem talált“, készséggel adtunk helyet. Szerkesztő.

Hirdetések.

Kiadó vendéglő.

A sz.-somlyói ev. ref. egyház tulajdonát képező, a gabona piacon levő vendéglő folyó 1887. évi ápril 24-től kezdve 3, esetleg 6 évre folyó évi február hó 27-én d. e. 11 órakor a papi ház irodájában tartandó árverésen kiadatik.

Az árverési feltételek a papi háznál megtudhatók. 9—2—3.

343—1887. közig. sz.

Pályázati hirdetmény.

Melylyel közhirre tétetik, hogy Szilágy vármegye krasznai szolgabírói járáshoz tartozó varsolczi körjegyzőségben üresedésbe jött s 400 forint évi évi fizetés, szabad lakás, iroda helyiség és kert haszonélvezete, 30 frt irodai átalány, 4 öl tűzifa, illetménnyel javadalmazott körjegyzői állásra pályázat nyitattik.

A választás folyó 1887. évi márczius hó 24. napján d. e. 9 órakor a varsolczi körjegyzői irodában fog megtartatni.

A pályázók felhivatnak, hogy az 1883. évi I. törvénycikk 6. §-ában előirt okmányokkal felszerelt kérvényeiket folyó évi márczius hó 20. napjáig alólirotthoz adják be, mert a később érkezettek figyelembe nem vétetnek.

Kelt Krasznán, 1887. január 25-én.

Nagy Domokos, főszbíró. 10—2—3.